

OCAK-MART 1999 DÖNEMİ ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

1998 ve 1999 yılları Ocak-Mart dönemlerine ait ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr/internet> adresinde, [Yayınlar/Sürekli Yayınlar/6.Türkiye'nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#) başlıkları altında yer almaktadır.

Ayrıca, *Ödemeler Dengesi Tablosu'nun Diğer Mal ve Hizmet Gelirleri Kaleminin İçeriği ve Hesaplama Yöntemine İlişkin Açıklama* *Duyurular* başlığı altında yayımlanmıştır.

1999 yılı Ocak-Mart dönemi ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır.

A - CARİ İŞLEMLER

* Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 1999 Ocak-Mart dönemine ilişkin ihracat gelirlerinin % 10.4, ithalat harcamalarının (CIF) % 30.6, bavul ticaretinin ise % 60.4 oranında azalması sonucu dış ticaret açığı % 61.4 oranında daralmıştır. Diğer taraftan diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirlerin % 7.8 oranında artarak 2.195 milyon ABD dolarına ulaşması, dış ticaret açığına rağmen 1998 Ocak-Mart döneminde 1.069 milyon ABD doları açık veren cari işlemler dengesi, 1999 yılının aynı döneminde 996 milyon ABD doları fazla ile sonuçlanmıştır.

1- Dış Ticaret

* 1998 Ocak-Mart döneminde 1.120 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin ilave edilmesiyle 8.015 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **İhracat (FOB)** gelirleri, 1999 yılının aynı döneminde 444 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile, 6.609 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı döneminde 306 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında 11.121 milyon ABD doları olan **İthalat (FOB)** harcamaları,

1999 yılı aynı döneminde 289 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere 7.808 milyon ABD dolarına düşmüştür. Bu gelişmeler ışığında, 1998 Ocak-Mart döneminde 3.106 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 1999 yılı aynı döneminde % 61.4 oranında azalışla 1.199 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2- Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

* **Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yeralan turizm gelirleri**, geçen yılın aynı dönemine göre % 25.2 oranında azalarak 604 milyon ABD doları olmuştur. **Faiz gelirleri** sözkonusu dönemler itibariyle % 22.2 oranında artış göstererek 568 milyon ABD dolarına ulaşmış, **diğer mal ve hizmet gelirleri** ise bir önceki yılın aynı dönemine göre çok az artışla 3.157 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** içerisinde yeralan **turizm giderleri % 47.7, diğer hizmet giderleri ise % 2 oranında azalmış, faiz giderleri ise % 19.1 oranında artarak**, sırasıyla 246 milyon ABD doları, 1.964 milyon ABD doları ve 1.214 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

* **Karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yeralan **işçi gelirleri % 14.7 oranında artarak, 1.198 milyon ABD dolarına ulaşmıştır.**

B - SERMAYE HAREKETLERİ

1999 yılı Ocak-Mart döneminde sermaye hareketleri (rezerv hariç)□ndeki gelişmeler aşağıda özetlenmiştir.

* **Net doğrudan yatırımlar** geçen yılın aynı dönemine göre % 10.8 oranında artarak, 92 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

* **Portföy yatırımları** kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından tahvil ihracı yoluyla 1998 yılı Ocak-Mart döneminde 763 milyon ABD doları tutarında, 1999 yılının aynı döneminde ise gerek ihraç tutarlarındaki artış gerekse geri ödemelerdeki azalış nedeniyle 1.018 milyon ABD doları tutarında net giriş olduğu, diğer taraftan, menkul kıymet yatırımlarında yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında net menkul değer alım-satımlarının 1998 Ocak-Mart döneminde 292 milyon ABD doları çıkışla sonuçlandığı, 1999 yılının aynı döneminde ise 52 milyon ABD doları net giriş olduğu, buna karşın yurtdışında yerleşiklerin yurtiçinde net menkul alım-satımlarının, aynı dönemlerde sırasıyla 475 ve 263 milyon ABD doları net giriş gösterdiği gözlenmektedir. Sonuç olarak, 1998 yılı Ocak-Mart döneminde 946 milyon ABD doları net giriş gösteren **portföy yatırımları**, 1999 yılının aynı döneminde yine 1.333 milyon ABD doları tutarında net girişle sonuçlanmıştır.

* **Uzun vadeli sermaye hareketlerinde** 1998 yılı ilk üç aylık döneminde 367 milyon ABD doları net giriş olurken, 1999 yılı aynı döneminde 321 milyon ABD doları net çıkış olmuştur. **Uzun vadeli döviz kredi kullanımları** 2.199 milyon ABD dolarından, 1.873 milyon ABD doları düzeyine inmiş olup, söz konusu azalış, büyük ölçüde bankaların uzun vadeli borçlanmalarındaki azalmadan

kaynaklanmıştır. **Anapara geri ödemeleri** 2.079 milyon ABD dolarından 2.276 milyon ABD dolarına yükselmiştir. Bu dönemde **kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarındaki** net artış, 1998 yılının ilk üç ayında 247 milyon ABD doları iken, 1999 yılının aynı döneminde 82 milyon ABD doları olmuştur.

* **Kısa vadeli sermaye hareketleri**, yükümlülükler yönünden incelendiğinde, 1998 ve 1999 yılları Ocak-Mart dönemlerinde sırasıyla 1.067 ve 911 milyon ABD doları net giriş olduğu gözlenmektedir. **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminin 1998 yılının ilk üç ayında 257 milyon ABD doları, 1999 yılının aynı döneminde 827 milyon ABD doları, **özel sektörün sağladığı krediler** kaleminin ise aynı dönemlerde 246 milyon ABD doları ve 299 milyon ABD doları net giriş göstermesi sonucu, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yeralan **sağlanan krediler** kalemi sırasıyla 577 milyon ABD doları ve 1.126 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. **Mevduat hesaplarında** 1998 Ocak-Mart döneminde 490 milyon ABD doları net giriş olurken, 1999 yılı aynı döneminde 215 milyon ABD doları net çıkış olmuş, bu da çoğunlukla bankalardaki döviz tevdiat hesaplarındaki çıkışlardan kaynaklanmıştır. **Kısa vadeli sermaye hareketleri-varlıklar** bölümünde önemli büyüklüğe sahip olan **bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kalemi 1998 Ocak-Mart döneminde 1.439 milyon ABD doları, 1999 yılı aynı döneminde ise 103 milyon ABD doları net çıkış göstermiştir.

C - REZERV HAREKETLERİ

* **Bu gelişmeler ışığında resmi rezervler** 1998 yılı Ocak-Mart döneminde 3.197 milyon ABD doları artarken, 1999 yılı aynı döneminde artış 2.751 milyon ABD doları olmuştur. Ayrıca, Uluslararası Para Fonu nezdindeki varlıklarımız, 11. Kota artışı çerçevesinde 112 milyon ABD doları artış göstermiştir.